

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 202g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a textului „pensia minimă pentru limită de vârstă” din coloana nr. 4 punctul 1 subpunctul 1.5 din Anexa nr. 3 la Legea nr. 54 din 31 martie 2011 a bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2011

(tipurile de prestații sociale asigurate prin contribuția de asigurări sociale de stat în sumă fixă anuală stabilită liber-profesioniștilor)

CHIȘINĂU

22 septembrie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Ion MALANCIUC,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea nei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 10 octombrie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 22 septembrie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „pensia minimă pentru limită de vârstă” din coloana nr. 4 punctul 1 subpunctul 1.5 din Anexa nr. 3 la Legea nr. 54 din 31 martie 2011 a bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2011, ridicată de dl avocat Vladimir Grosu, în interesele nei Iulia Danu, în dosarul nr. 3a-1165/2023, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători format din dnii Ghenadie Mîra, Grigore Dașchevici și dna Angela Bostan de la Curtea de Apel Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Dna Iulia Danu este executor judecătoresc din anul 1985. La 24 ianuarie 2022 și la 9 martie 2022, dna Iulia Danu s-a adresat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Căușeni pentru a-i stabilit pensia anticipată pentru carieră lungă pe baza articolului 15² din Legea privind sistemul public de pensii. Deși dna Iulia Danu susține că, la data adresării, acumulase un stagiul total de 37,9 ani, CTAS i-a respins cererea, calculându-i un stagiul de cotizare de 25 de ani, fără a include în stagiul de cotizare perioada dintre 15 decembrie 2010 – 31 decembrie 2020. Această decizie a fost contestată, fără succes, în fața Casei Naționale de Asigurări Sociale (în continuare, CNAS).

4. La 24 iunie 2022, dna Iulia Danu a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva CNAS, solicitând recunoașterea stagiului de cotizare din perioada dintre 15 decembrie 2010 – 31 decembrie 2020 și stabilirea pensiei anticipate pentru o carieră lungă.

5. Printr-o hotărâre din 21 iunie 2023, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a respins ca neîntemeiată acțiunea nei Iulia Danu. Această hotărâre a fost contestată cu apel în fața Curții de Apel Centru.

6. La 19 august 2024, dl avocat Vladimir Grosu a ridicat, în interesele dnei Iulia Danu, excepția de excepția de neconstituționalitate a sintagmei „pensia minimă pentru limită de vârstă” din coloana nr. 4 punctul 1 subpunctul 1.5 din Anexele nr. 3 la Legile privind bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anii 2011, 2013, 2014, 2015, 2016, din coloana nr. 4 punctul 1 subpunctul 1.4 din Anexa nr. 3 la Legea privind bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2012, din coloana nr. 4 punctul 1 subpunctul 1.6 din Anexele nr. 3 la Legea privind bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anii 2017 – 2018 și sintagma „pensia pentru limită de vârstă” din punctul 1.7 din Anexa nr. 1 la Legea privind sistemul public de asigurări sociale, în redactarea în vigoare la 1 ianuarie 2019 și la 1 ianuarie 2020.

7. Printr-o încheiere din 17 septembrie 2024, un complet de judecători de la Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate doar în privința sintagmei „pensia minimă pentru limită de vârstă” din coloana nr. 4 punctul 1 subpunctul 1.5 din Anexa nr. 3 la Legea nr. 54 din 31 martie 2011 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2011 și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

9. Prevederile relevante ale Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2011, nr. 54 din 31 martie 2011, sunt următoarele:

Anexa nr. 3

Tarifele contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, termenele de virare a acestora la bugetul asigurărilor sociale de stat și de prezentare de către plătitori a declarațiilor privind calcularea și utilizarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și tipurile de prestații sociale asigurate

1. Tarifele contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, termenele de virare a acestora la bugetul asigurărilor sociale de stat, precum și tipurile de prestații sociale asigurate se stabilesc după cum urmează:

Categoria plătitorilor și asiguraților	Tariful contribuției de asigurări sociale de stat obligatorii și baza de calcul	Termenul de virare	Tipurile prestațiilor sociale asigurate
1	2	3	4
[...]	[...]	[...]	[...]
1.5. Persoanele fizice, cu excepția pensionarilor, invalizilor, precum și a persoanelor care se atribuie categoriilor de plătitori prevăzute la pct.1.1-1.4, care se regăsesc în una din situațiile: - întreprinzători individuali; - avocați privați, notari publici și executori judecătorești care activează în baza licenței obținute în modul stabilit de lege, indiferent de forma juridică de organizare, mediatori care activează în baza atestatului eliberat de către Consiliul de Mediere	4368 lei anual pentru asigurarea individuală	Lunar, câte 1/12 din suma anuală, până la sfârșitul lunii imediat următoare celei de gestiune	Pensia minimă pentru limită de vârstă și ajutorul de deces
[...]	[...]	[...]	[...]

10. Prevederile relevante ale Legii privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 8 iulie 1999 sunt următoarele:

Anexa nr. 1

Categoriile de plătitori și de asigurați,
tarifele și termenele de virare a contribuțiilor
de asigurări sociale de stat obligatorii

Categoriile de plătitori și de asigurați, tarifele contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, baza de calcul al acestora și termenele de virare la bugetul asigurărilor sociale de stat, precum și tipurile prestațiilor sociale asigurate se stabilesc după cum urmează:

Categoriile de plătitori și de asigurați	Tarifele și baza de calcul al contribuției de asigurări sociale de stat obligatorii, datorată de angajatori	Tarifele și baza de calcul al contribuției individuale de asigurări sociale de stat obligatorii	Termenele de virare a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii	Tipurile prestațiilor sociale asigurate
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
1.7. Persoanele fizice, cu excepția pensionarilor, persoanelor cu dizabilități, precum și a persoanelor care se încadrează în categoriile de plătitori prevăzute la pct. 1.1–1.6, care se regăsesc în una dintre situațiile: – fondatori ai întreprinderilor individuale; – notari investiți în funcție în modul stabilit de lege; – executori judecătorești investiți în funcție în modul stabilit de lege; – avocați care au înregistrată una dintre formele de organizare a activității de avocat în condițiile legii; – administratori autorizați care au înregistrată una dintre formele de organizare a activității de administrator în condițiile legii; [...]		Taxă fixă în conformitate cu legea bugetului asigurărilor sociale de stat anuală	Lunar, câte 1/12 din suma anuală, până la data de 25 a lunii următoare lunii de gestiune	Pensia pentru limită de vârstă și ajutorul de deces
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

[în redactarea Legii nr. 211 din 18 octombrie 2018, în vigoare la 1 ianuarie 2019.]

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii sunt următoarele:

Articolul 15²

Pensia anticipată pentru carieră lungă

„(1) Dreptul la pensie anticipată pentru carieră lungă se acordă persoanelor care au realizat un stagiul contributiv de cotizare cu 5 ani pentru bărbați și cu 3 ani pentru femei mai mare decât cel prevăzut la art. 42 alin. (1).

(2) La calcularea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă nu se iau în calcul perioadele necontributive prevăzute la art. 5 alin. (2).

(3) Cuantumul pensiei anticipate pentru carieră lungă se stabilește în aceleași condiții în care se stabilește cel al pensiei pentru limită de vârstă.

(4) Pensia anticipată pentru carieră lungă se acordă de la data depunerii cererii.

(5) La data îndeplinirii cumulative a condițiilor pentru acordarea pensiilor pentru

limită de vârstă prevăzute la art. 15 alin. (1) se acordă, la cerere, pensie pentru limită de vârstă prin adăugarea perioadelor necontributive asimilate și a celor contributive.”

[Art.15² introdus prin Legea nr. 208 din 6 decembrie 2021, în vigoare la 1 ianuarie 2022.]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul excepției susține că, potrivit prevederilor contestate, contribuțiile de asigurări sociale obligatorii stabilite în formă fixă pentru executorii judecătorești sunt avute în vedere doar pentru calcularea dreptului la pensia pentru limită de vârstă și la ajutorul de deces. Prin urmare, perioada dintre 2011-2020, în care executorul judecătoresc a achitat contribuții în formă fixă, nu poate fi avută în vedere pentru calcularea stagiului de cotizare în contextul obținerii dreptului la pensie anticipată pentru o carieră lungă.

13. Așadar, autorul afirmă că prevederile contestate instituie o discriminare în privința persoanelor care practică profesii liberale și plătesc contribuții sub forma unei sume fixe în raport cu salariații care plătesc contribuții sub forma unui procentaj din venitul obținut. Acest tratament diferențiat nu are la baza nicio justificare rezonabilă, pentru că contribuțiile anuale achitate sub forma unei sume fixe de către liber-profesioniști erau mai mari decât suma anuală a contribuțiilor calculate din salariul minim lunar pe întreaga țară. Mai mult, potrivit articolului 6 alin. (2) din Legea privind sistemul public de pensii, în cazul în care suma anuală a contribuțiilor achitate este mai mică decât suma anuală a contribuțiilor calculate din salariul minim lunar pe țară stabilit de legislație, stagiul de cotizare se calculează proporțional sumei achitate. Totuși, prevederile contestate echivalează contribuțiile achitate de liber-profesioniști sub forma unei sume fixe cu o perioadă necontributivă în scopul obținerii dreptului la pensie anticipată pentru o carieră lungă.

14. De asemenea, autorul notează că una dintre condițiile pentru obținerea dreptului la pensia pentru limită de vârstă și la pensia anticipată pentru o carieră lungă o reprezintă stagiul de cotizare. Mai mult, alin. (3) al articolului 15 din Legea privind sistemul public de pensii prevede că cuantumul pensiei anticipate pentru o carieră lungă se stabilește în aceleași condiții în care se stabilește cel al pensiei pentru limită de vârstă. Totuși, prevederile contestate nu au în vedere contribuțiile plătite sub forma unei sume fixe de liber-profesioniști pentru obținerea dreptului la pensia anticipată pentru o carieră lungă, ci doar pentru pensia pentru limită de vârstă.

15. Totodată, autorul susține că drepturile care decurg din plata contribuțiilor la sistemul de asigurări sociale reprezintă un bun în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană. Astfel, limitarea dreptului la pensie anticipată pentru o carieră lungă prin neluarea în calcul a perioadei cuprinse între anii 2011-2020, în care au fost achitate contribuții sub forma unei sume fixe, este contrară articolelor 46 și 47 din Constituție și articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană.

16. Mai mult, în opinia autorului, contribuțiile achitate sub forma unei sume fixe pe baza prevederilor contestate de către liber-profesioniști și refuzul de a considera aceste perioade ca fiind contributive în scopul obținerii dreptului la pensie anticipată pentru o carieră lungă reprezintă o îmbogățire nejustificată a fondului de asigurări sociale.

17. Prin urmare, autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 16, 46 și 47 din Constituție și articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor Parlamentului, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2011, ține de competența Curții Constituționale.

19. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

20. Autorul a ridicat excepția de neconstituționalitate în privința sintagmei „pensia minimă pentru limită de vârstă” din coloana nr. 4 punctul 1 subpunctul 1.5 din Anexele nr. 3 la Legile privind bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anii 2011, 2013, 2014, 2015, 2016, din coloana nr. 4 punctul 1 subpunctul 1.4 din Anexa nr. 3 la Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2012, din coloana nr. 4 punctul 1 subpunctul 1.6 din Anexele nr. 3 la Legea privind bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anii 2017 – 2018 și sintagma „pensia pentru limită de vârstă” din punctul 1.7 din Anexa nr. 1 la Legea privind sistemul public de asigurări sociale, în redactarea în vigoare la 1 ianuarie 2019 și la 1 ianuarie 2020 (a se vedea § 6 *supra*). Totuși, în încheierea sa, Curtea de Apel Centru a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate doar în privința sintagmei „pensia minimă pentru limită de vârstă” din coloana nr. 4 punctul 1 subpunctul 1.5 din Anexa nr. 3 la Legea nr. 54/2011 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2011, fără să se pronunțe în privința celorlalte prevederi ridicate de autorul sesizării.

21. Potrivit jurisprudenței sale, simplul motiv că instanța de judecată a omis să se pronunțe referitor la excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ridicate de autor nu împiedică Curtea să examineze caracterul aplicabil al tuturor prevederilor invocate (a se vedea DCC nr. 175 din 13 decembrie 2022, § 16). Așadar, prin prisma materialelor sesizării, Curtea va aprecia dacă este respectată condiția aplicabilității prevederilor contestate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția (a se vedea DCC nr. 180 din 14 decembrie 2023, §21).

22. Curtea reține că Legile bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2011-2018 reprezintă legi bugetare anuale, care conțin prevederi generale privind aprobarea indicatorilor principali ai bugetelor corespunzătoare și reglementări specifice anului bugetar respectiv (a se vedea articolul 53 alin. (2) din Legea finanțelor publice și

responsabilităților bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014). Totodată, aceste legi stabilesc, inclusiv, tarifele contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, precum și tipurile de prestații sociale asigurate. De asemenea, Anexa nr. 1 la Legea nr. 489/1999, între altele, stabilește categoriile de plătitori și de asigurați, cotele de contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, baza de calcul al acestora, precum și tipurile prestațiilor sociale asigurate (a se vedea articolul 17 alin. (3) din Legea nr. 489/1999, în redactarea în vigoare la 1 ianuarie 2019 și la 1 ianuarie 2020). Astfel, Curtea admite că instanța ar putea avea în vedere prevederile contestate la examinarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

23. Totuși, în jurisprudența sa, Curtea a stabilit că poate verifica constituționalitatea prevederilor contestate dacă de eventuala soluție ar profita autorul excepției. În acest sens, Curtea observă că pensia anticipată pentru o carieră îndelungată, reglementată de articolul 15² din Legea cu privire la sistemul public de pensii, reprezintă o nouă categorie de pensie introdusă prin Legea nr. 208 din 6 decembrie 2021, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2022. Astfel, în această cauză, eventuala neconstituționalitate a prevederilor contestate din Legile bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2011-2018 nu i-ar servi autorului excepției (DCC nr. 26 din 13 februarie 2025, § 27).

24. Prin urmare, în capătul său referitor la legile bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2011-2018, sesizarea este inadmisibilă (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 88 din 25 iulie 2024, §22).

25. Referitor la dispozițiile contestate din Legea privind sistemul public de asigurări sociale, în redactarea în vigoare la 1 ianuarie 2019 și în redactarea în vigoare la 1 ianuarie 2020, Curtea a menționat în jurisprudența sa că protecția constituțională de care se bucură cuantumul pensiei stabilit potrivit principiului contributivității și care constituie un drept câștigat are în vedere pensia stabilită prin aplicarea reglementărilor în vigoare la momentul acordării ei, potrivit principiului *tempus regit actum* (a se vedea DCC nr. 148 din 15 noiembrie 2022, § 30).

26. Curtea observă că, în realitate, autorul își manifestă dezacordul cu neincluderea unei perioade de timp la calcularea stagiului de cotizare pentru acordarea pensiei anticipate pentru carieră lungă. Ține de competența instanței de judecată să interpreteze, la modul concret, pe baza prevederilor contestate, chestiunea dacă autorul poate pretinde la dreptul de a beneficia de pensia anticipată pentru carieră lungă. Curtea reiterează că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii în situații concrete exced controlului de constituționalitate (a se vedea DCC nr. 20 din 17 februarie 2022, § 31).

27. Așadar, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 alin. (2) din Constituție, 27 alin. (3) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „pensia minimă pentru limită de vârstă” din coloana nr. 4 punctul 1 subpunctul 1.5 din Anexa nr. 3 la Legea nr. 54 din 31 martie 2011 a bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2011, ridicată de dl avocat Vladimir Grosu, în interesele dnei Iulia Danu, în dosarul nr. 3a-1165/2023, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 22 septembrie 2025

DCC nr. 132

Dosarul nr. 202g/2024